

Orbán Viktor előadása
a „*Helmut Kohl – Az egyesítés kancellárja*” című nemzetközi
konferencián

2015. június 2. Budapest

Jó napot kívánok, tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Köszönöm a meghívást, és gratulálok a konferencia szervezőinek a konferencia gondolatához és megvalósításához. Egy nagy államférfi előtt tisztelgünk itt ma. Egy olyan ember előtt, akinek mindannyian köszönettel tartozunk. Megtiszteltetés, hogy ezt olyan kiváló társaságban tehetjük meg, mint előadóink. Tisztelettel köszöntöm Schüssel kancellár urat, akivel ha találkozom, mindig az jut eszembe, hogy micsoda gazdag az az ország, amelyik megengedheti magának azt a luxust, hogy egy ilyen európai államférfi ne vegyen részt az aktív belpolitikai közéletben. Tisztelettel köszöntöm Vogel elnök urat is. Őrá mindig tisztelettel gondolunk, mert úgy tartjuk őt számon itt, Magyarországon, mint a kereszténydemokrata politika egyik utolsó nagy teoretikusát a kontinensünkön. És tisztelettel köszöntjük Constantinescu elnök urat is, aki arra emlékeztet bennünket, hogy micsoda magasságokba emelkedhet a szellem és a politika együtt itt, Közép-Európában, hogyha a történelem erre lehetőséget ad. Köszönjük, Elnök úr, hogy itt van velünk! Természetesen azért jöttünk össze, hogy tisztelgjünk Helmut Kohl előtt, de egy ilyen konferencia arra is jó alkalom, hogy szembesüljünk azzal a kérdéssel, hogy vajon olyan Európát akartunk-e, mint amilyenben most élünk, és arra is jó alkalom, hogy előretekintsünk, és föltegyük magunknak a kérdést: készen áll-e a mi Európai Uniónk az előtte álló kihívások megválaszolására?

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

A magyaroknak jó oka van, hogy Helmut Kohlt tiszteljék, hiszen a német egység nyitotta meg az utat Európa újraegyesítése előtt, és tette lehetővé Magyarország európai uniós tagságát. Németország nagy ország, Magyarország kicsi ország, elégtétellel látja az ember azt, hogy még a legnagyobb országoknak is szükségük van gondviselésre, nagyjából úgy, ahogy a Bismarck-idézet szelleme ezt elénk adja: „A Gondviselés pedig nem más a nemzetek történetében, mint amikor döntő időben döntő helyen a megfelelő ember áll egy ország élén.”

És Németország 1989-90-es sorsfordító óráiban Helmut Kohl állt az NSZK élén, ami a Gondviselés bizonyítéka a számunkra.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Engedjék meg, hogy egy személyes történetemet is ide hozzam Önök elé. 1998-ban sokak meglepetésére – szerencsére én nem tartoztam közéjük – a mi politikai közösségünk nyerte meg a magyar parlamenti választást. Akkor éppen 35 éves voltam, és egy kormányalakítás előtt álltam, és miután korábban ilyen még nem csináltam, a családban sem volt elterjedt az ilyesmi, és a Fidesz – mint politikai közösség – is először adhatott kormányt Magyarország számára, azon törtem a fejem, hogy mégis kivel kellene beszélni, akitől az ember ilyenkor néhány jó tanácsot kaphat. És akkor föl hívtam Helmut Kohlt, aki Németország kancellárja volt, és kértem tőle egy találkozót. Mondtam, hogy nem tárgyalni szeretnék vele, csak szeretnék elmenni hozzá, és amennyi ideje van, alaposabban átbeszélni kicsit a szakmát. Így is történt, és egy nyári délutánon megérkeztem a hivatalába. Több órán keresztül beszélgettünk, ahol egész egyszerűen csak azt kérdeztem tőle, hogyan kell ezt jól csinálni, és mindenfajta egyéb, zöldfülű kérdéseket tettem még föl, többek között például előhozakodtam azzal a közép-európai értelmiségiből lett politikusokat mindig feszítő dilemmával, hogyan is állunk az erkölcs kérdésével, amikor a politikában kell főhatalmat gyakorolva nehéz döntéseket hozni, hogy akkor mi is a viszony a politikai erkölcs meg a személyes magánéletbeli erkölcs között. Sokat tanultunk róla még az egyetemen államtudományok, államfilozófia tárgyából, hogy a kettő el tud egymástól válni, sőt egyesek szerint az a jó, ha el is válik. És akkor Helmut Kohl barátian a vállamra tette a kezét, és azt mondta, hogy hagyjuk ezeket a zagyvaságokat, a helyzet úgy áll, hogy ami jó a magánéletben, az a jó a politikában is. Nagyjából, tisztelt Hölgyeim és Uraim, ha érzékeltetni szeretném, hogy mégis milyen lelkiállattal, milyen gondolkodásmóddal irányította Helmut Kohl akkor Németország és Európa sorsát, akkor talán ez a történet a legalkalmasabb, amely ezt ábrázolhatja. Nincs kettős erkölcs, nincs két ember; egy erkölcs, egy ítélőszék, egy személyiség, egy életút. Nem válogathatunk, nem választhatjuk külön, nem alkalmazhatunk különböző mércéket.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Az elmúlt időszakban egymás után emlékeztünk meg Európa sorsfordító eseményeiről. Az I. világháború kitörésének századik, a holokauszt hetvenedik, a kelet-európai kommunista

diktatúrák bukásának huszonötödik évfordulójáról. Rövid XX. század volt ez, az I. világháborútól Németország újraegyesítéséig tartott, hetven-egynéhány év mindösszesen. A mai Európa nem hasonlít sem az I. világháború előttire, sem a két világháború közöttire, és nem hasonlít a hidegháborúsra sem. Ezek a hatalmas változások 76 év alatt zajlottak le. Ez nagyjából megfelel egy ember életének. Valójában az én generációm, ha erről a korszakról beszél, akkor a nagyszüleink életéről beszél. Micsoda élet, micsoda változások!

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Azért vagyunk ma itt együtt, hogy a nagyszülők generációját képviselő kancellár előtt emeljük meg a kalapunkat. Tiszteletünket és megbecsülésünket fejezzük ki egy olyan ember előtt, aki sorsfordító alakítója volt a XX. század történetének. Mert kétségkívül jólesőek a kedves szavak, melyeket a magyarok szerepéről hallhattunk itt az előbb, és nem kétséges, hogy történelmi tett volt kiütni az első téglát a berlini falból, de a munka derekát, a lényegét, a legnagyobb részt a munkából azok vállalták és végezték el, akik arra tették föl az életüket, hogy az utolsó téglát is eltakarítsák Németország és Európa egyesülésének útjából. Tudom, hogy ildomos inkább csak a szépre emlékezni, de mégis egy pillanat erejéig – tán az emberi elme korlátozottságát is látva ebben –, figyelmeztetésként a magunk számára is azért idézzük ide azt, hogy ma már elképzelhetetlennek tűnik, de mégiscsak voltak a hidegháború utolsó napjait tartó Európában, sőt még magában a Német Szövetségi Köztársaságban is olyanok, akik különböző megfontolásokból megálltak volna az első téglá kivételekor, vagy esetleg a második vagy harmadik téglá falból történő kivételekor.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Helmut Kohl velük szemben – szinte elképzelhetetlen ma már visszaidézni azokat a vitákat, de – valóban éles vitákon, belpolitikai vitákon keresztül Helmut Kohl arra vállalkozott, hogy az utolsó tégláig lebontja az európai népeket egymástól elválasztó falakat.

Tisztelt Elnök Urak! Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Jól emlékszem még az olvasmányélményeimből, hogy a negyvenes évek végén megalakult NATO három célt tűzött ki maga elé: „keep the Russians out,” vagyis tartsuk kinn az oroszokat, „keep the Americans in,” tartsuk benn az amerikaiakat, és „keep the Germans

down,” vagyis nyomjuk le, tartjuk lenyomva a németeket. Ez volt a negyvenes évek végén. 1989-re sokat változott Európa. A Német Szövetségi Köztársaság a NATO elkötelezett és kulcsfontosságú tagja lett, de a felszín alatt akkor még mindig ott munkált – erre még magam személyesen is emlékszem – az emberekben egy egyesült Németországtól való félelem. Ezt kellett az akkori német vezetésnek – élén Helmut Kohllal – semlegesítenie, és mint itt láthattuk, tankönyvbe illő politikai vonalvezetéssel ezt meg is tette. Persze Magyarországon ilyesmire nem volt szükség. Magyarország azon népek közé tartozik – hogy ezeknek a száma magas-e vagy alacsony, ez talán most itt érdektelen –, amelyek nemcsak tisztelik a németeket a teljesítményük okán, hanem kedvelik is őket. Ezért Magyarországon nem volt szükség arra, hogy meggyőzzenek bennünket arról, hogy a német egyesítés nem jár veszéllyel. Sőt, fordítva: minden magyar örült a németek örömeinek és boldogságának, az okosabbak pedig azt is tudták, hogy a német egyesítés elementáris magyar nemzeti érdek. Ugyanis a német egyesítés az egyetlen visszavonhatatlan garancia arra, hogy Magyarországot nem fogják újra megszállni, hogy nem jön vissza a hidegháború. A német egyesítés az egyetlen visszavonhatatlan garancia arra nézvést, hogy új világrend alakul ki, amelyben végre Magyarország a szabad és független világhoz tartozhat. Ezért a magyarok mindig is úgy tekintettek a német egységre, mint a saját függetlenségünk és saját szabadságunk garanciájára.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Ha a kancellárról beszélünk, akkor van itt még valami, amit szóba kell hoznunk, és amelynek nem vagyunk bővében manapság a kontinensen. Ez a bátorság. Nemcsak a személyes, hanem a politikai bátorság. A diplomáciai bátorságról a film már beszélt. De volt itt néhány nehéz év, ami ezután következett. Egy nehéz kérdés, amire senki sem tudta a választ: hogyan kell egyesíteni egy nemzetet? Ezt sokfajta módon végre lehetett volna hajtani. Végül is ez úgy történt, ahogy Helmut Kohl akarta, és az egyetlen szó, amivel én ezt a munkát értékelni tudom, a bátorság. Hiszen 1990-re az NDK – milyen szép, ifjúkorunkat megidéző szó ez! – gazdasága a csőd szélén állt, Kohl kancellár pedig úgy döntött, hogy egy teljes pénzügyi, gazdasági és szociális unióra lép ezzel az országgal. Egyáltalán nem tűnt – legalábbis a távolból – gazdaságilag ésszerűnek a béreket, a jövedelmeket, a nyugdíjakat, az ösztöndíjakat és bizonyos szociális szolgáltatásokat egy az egy arányban átváltani. A kancellár mégis meg merte ezt tenni. Az sem tűnt első pillantásra gazdaságilag ésszerűnek, hogy a készpénz-megtakarítások esetében 14 éves korig 2.000 NDK márkát, 15-59 éves korig 4.000 NDK márkát, 60 év felett pedig 6.000 NDK-s márkát lehetett egy az egy arányban beváltani. Külön

figyelemre méltó, hogy minél idősebb volt valaki, annál nagyobb összeggel tehette ezt meg. Kérdezem én: a mai világban az idősek megkapják-e még azt a tiszteletet, ami a Kohl-féle matematikából akkor következett? És sokak számára nem tűnt ésszerűnek az sem, hogy az unióval együtt az NDK területére is kiterjedt a nyugatnémet szociális rendszer, de ő ehhez bátor volt, és az idő – bár óriási viták után – őt igazolta.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Beszéljünk arról is, hogy a német újraegyesítés és annak atyja, Kohl kancellár nyitotta ki Európa újraegyesítésének lehetőségét, az Európai Unió bővítési politikáját. Európa legerősebb állama, Nyugat-Németország pénzügyi, politikai és gazdasági unióra lépett a volt szocialista blokk talán legsúlyosabb helyzetbe került országával. Ez egyben gyógyszer volt arra a betegségre, amelyet a hetvenes és nyolcvanas években euroszklerózisnak neveztek, vagyis arra a pesszimizmusra, hogy óriási gazdasági és szociális különbségek miatt az Európai Unió további bővítése lehetetlen. De Helmut Kohl bebizonyította, hogyha Németországban ezt meg lehet tenni, akkor ez európai léptékekben is lehetséges. A szkeptikusok közül sokan hívókké váltak, és az integráció folyamata felgyorsult.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Ma, amikor az Európai Unió ismét egy súlyos betegséggel küzd, nem is fordulhatnánk jobb orvoshoz, mint aki egyszer már meggyógyította Európát. Ezért vettem tavaly örömmel kezembe Helmut Kohl „Aggodalom Európáért” című könyvét. Ez a könyv, ez az írás felhívás mindannyiunk számára a közös cselekvésre. Felhívás arra, hogy ne mondjunk le arról, hogy Európának lételeme a béke és a szabadság, melyek egyúttal előfeltételei is minden másnak: demokráciának, emberi jogoknak, jogállamnak, társadalmi stabilitásnak és jólétnek, az Európáért és a világot viselt felelősségünknek. A filmben hallhattunk az euró bevezetésének történelmi tetteről is. Ma ez a projekt nem tartozik a legnépszerűbb európai projektek közé, ezért tartozunk a kancellárnak annyival, hogy őszintén beszélünk erről a kérdéssel is. A közös pénz bevezetésének pillanatai az európai történelem és európai politika legszebb erényeit idézték. Nagy bátorság, széles vízió, erőteljes elszánás. Mégiscsak van valami fölemelő, grandiózus abban, ha nagy történelmi múlttal rendelkező országok – föladván a saját, korábbi pénznemüket – arra vállalkoznak, hogy egy új világpénzt hoznak létre nemcsak a maguk számára, hanem az egész modern pénzügyi világrendszer számára. Ami azonban azóta történt,

az nem tartozik a sikertörténet lapjaira, mert ez a projekt – ahogy ezt Brüsszelben mondják – elakadt. Az a gondolat és remény, hogyha létrehozunk egy monetáris uniót, a józan belátás törvényei szerint előbb-utóbb ki fogja kényszeríteni, hogy fiskális unió, közös költségvetési gazdálkodás, sőt közös gazdasági kormányzás is létrejöjjön azokon a területeken, ahol ugyanazt a pénzt használják. Na, ez a gondolat nem tört utat magának.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Ma mérsékelt optimizmus uralkodik az európai gazdaság jövőjét illetően. Ez jó hír. Akkor is, ha semmi okunk nincs rá. A vita, amely feszíti a mi kontinensünket, röviden úgy összegezzük, hogy egy gazdasági válság időszakában hogyan lehet jól válaszolni a gazdasági válság kihívására. És akárhogyan is forogtunk, bármilyen udvariasak is vagyunk, akármilyen óvatosan fogalmazunk, az igazság az, hogy Európában a gazdasági válságkezelésnek jól láthatóan két különböző kultúrája van: egy északi és egy déli. Az északi kultúra nagyon racionálisan viselkedik. Azt a kérdést vitassuk meg, hogy vajon Ausztria hova tartozik ebben a dimenzióban, de ez nemcsak az osztrákok, ez a magyarok kérdése is egyébként. A dolog tehát úgy fest, hogy az északi gondolkodásmód logikus, elemez, helyzetet értékel, következtetést von le, majd reformál. Ha kell, strukturálisan reformál, és ezt a fölismerést egy központból politikai kormányzás révén levezényli. Sokan szokták azt gondolni, hogy ez az egyetlen viszony, egyetlen lehetséges ésszerű viszony egy gazdasági válság időszakához, és elcsodálkoznak, hogyha délebbre mennek, mert ott azt tapasztalják, hogy a déli válságkezelés lényege az, hogy majd az élet hozzáigazítja magát a változásokhoz. A politikának egyetlen dolga van, hogy ehhez megadja a teret. Ez közgazdaságilag annyit jelent, le kell értékelni a valutát, hogy a leértékelt valutánk révén helyreállított versenyképesség lehetőségét majd az élet magától kihasználja. Szó sincs reformokról, szó sincs strukturális reformokról, ha mégis – most Olaszországban láthatunk ilyeneket –, azok óriási ellenállást váltanak ki, ha összevetjük a reformok mélységét azokkal a döntésekkel, amelyeket Németország szokott meghozni, vagy éppen Magyarország hoz meg, a méretbeli különbségek nyilvánvalóak. Ezek nem olyan mély reformok, mint ahogyan például Magyarország megújította magát.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Ma csak azért van okunk optimizmusra az eurózónát illetően, mert valójában az északi válságkezelés logikája helyett a déli válságkezelés logikája került elő európai méretekben. Ma

azért lehetünk mérsékelt optimisták, mert az Európai Központi Bank a dollár-euró árfolyamot 1,1 %-ig levitte, és ezen a szinten már a déli államok is versenyképesek. Ez egy klasszikus déli válságkezelés. Nem véletlen az a vita, ami ennek kapcsán ma él, uralkodik és feszít az Európai Unión belül. Itt azt a megjegyzést kell tennünk azonban, hogy a monetáris élénkítés hasonlít a mezőgazdaságra. Hiába zúdít az ember a földre vizet, ha előtte nem művelte meg, hiába öntünk mi pénzt egy versenyképtelen gazdaságba, ha előtte nem reformáltuk meg, nem alakítottuk át. Nincs az a pénzmennyiség, amely valójában versenyképességgel hálálná meg a nagy költséget. Ezért, tisztelt Hölgyeim és Uraim, az európai gazdaság és az Európa jövője fölött zajló viták továbbra is érvényesek, továbbra is elkerülhetetlenek, és óva inteném magunkat attól az illúziótól, hogy megtaláltuk azt az utat, amelyen az eurózónát ismét versenyképesé tudjuk tenni a világ más, ma előttünk járó világgazdasági régióival.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

És talán azzal is tartozunk a kancellár úrnak, hogy érintünk itt egy ma még aktuálisabb és még nagyobb feszítőerőt jelentő kérdést, amelyről Európa vezetői vitatkoznak. Most nem a halálbüntetésre gondolok, mert ott a helyzet egyértelmű. Igaza van az Európai Bizottság elnökének, egyetlen tagállam sem vezethet be olyan szabályt, amely ellentétes az Európai Unió alapidokumentumával, következésképpen ez nem vezethető be, nincs is ilyen szándékunk. Nem is erre gondolok, hanem a menekültügy kérdésére. Ez jóval súlyosabb ügy, mint első pillantásra az ember gondolná; jóval súlyosabb ügy, és messzebb ható következményekkel jár, mint ma azt gondolnánk, ugyanis ha nem zárjuk be magunkat az európai horizontba, hanem holisztikusan szemléljük a világot, ahogyan azt a tanárainktól megtanulhattuk, akkor azt fogjuk látni, hogy itt nem bevándorlási kérdéssről van szó, hanem egy modernkori népvándorlásról, amely bolygónk szinte minden pontját érinti. Nekünk tehát nem a bevándorlás kérdésére kell választ adnunk, hanem arra a kérdésre, hogy milyen lesz Európa a modernkori népvándorlás után, és hogy milyen lesz a mi kontinensünk a modernkori népvándorlás után? Ez a válasz attól függ, hogyan alkalmazkodunk ehhez a modernkori népvándorláshoz. Ezért súlyos és messze ható következményekkel járó kérdéssről beszélünk. Európa megváltozhat. Vannak fővárosok, amelyeket, ha az ember néhány évig nem látogat, majd újra elmegy, azonnal érzékeli is, mintha már nem ugyanabban a városban lenne. Ez a változás, amely előtt ma Európa áll, illetve amely szerintem fenyegeti, mélyebb, civilizációs mélyrétegeket is érinthet. Európa civilizációs arculata alakulhat át. És hogy a helyzet még

nehezebb legyen, azt kell mondanom, hogyha ez bekövetkezik, visszacsinálhatatlan. Azért kell a népvándorlás és a bevándorlás kérdésével teljes komolysággal foglalkoznunk, mert azok a folyamatok, amelyek lezajlanak, utóbb nem lesznek visszafordíthatóak, különösen azok mellett az emberi jogi normák és keresztény értékek mellett, amelyek jegyében mi éljük az életünket, és berendeztük a kontinenst. Ha egyszer elhibázzuk, örökre elhibáztuk. Ez azt jelenti, hogy Európa civilizációs arca többé nem lesz olyan, mint amilyen most. Németországot lehetett újraegyesíteni, és vissza lehetett térni, a német nép visszatérhetett a saját történelméhez, de egy multikulturális Európából nincs visszaút se a keresztény Európához, se a nemzeti kultúrák világába.

Magyarországon a multikulturalizmus kifejezés körül sok félreértés van. A soknemzetiségű kultúrák együttélését is multikulturalizmusnak szokták nevezni – indokolatlanul. Az egy soknemzetiségű, kulturális közeg, amely alapvetően a keresztény civilizáción belül helyezkedik el, tehát civilizációs gyökéretűnek tekinthető. A multikulturalizmus nem ezt jelenti, hanem azt, hogy különböző civilizációs gyökéretű csoportok, kultúrák, kulturális jelenségek találhatók meg egymás mellett. Szeretném megismételni, hogyha Európa ezt az utat választja, onnan nincs visszaút se a keresztény Európához, se a nemzeti kultúrák világába. Németország mostani kancellárja azonban 2010-ben azt mondta, hogy a multikulturalizmusnak vége. Mi, magyarok ismét abban a helyzetben vagyunk, mint Helmut Kohl kancellár idejében voltunk: azért szorítunk, drukkolunk és imádkozunk, hogy a német kancellárnak ismét igaza legyen.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!